Bwrdd Cyfarwyddwyr y Coleg Cymraeg Cenedlaethol

Dydd Mercher 6 Gorffennaf 2022 (10:30 – 14:40)

Y Llwyfan, Caerfyrddin a Microsoft Teams

Yn bresennol

Cyfarwyddwyr:	Llinos Roberts (Cadeirydd) Ann Beynon William Callaway Nia Elias Rhys Evans Meri Huws (Is Gadeirydd) Yr Athro Anwen Jones Pedr ap Llwyd Angharad Roberts Yr Athro Enlli Thomas
Sylwedydd:	Alan Jones, Llywodraeth Cymru
Hefyd:	Rhian Huws Williams, Pwyllgor Penodiadau a Safonau Llywodraethiant (Cadeirydd)
Swyddogion:	Dr Ioan Matthews (Prif Weithredwr) Dr Dylan Phillips (Ysgrifennydd) Dr Dafydd Trystan (Cofrestrydd) Nia Brown (Swyddog Llywodraethiant) Gwenllian Griffiths (Prif Swyddog Ymgysylltu a Chyfathrebu)
Ymddiheuriadau:	Gwilym Dyfri Jones, Meg Hughes (HEFCW)

Cofnodion Cyfarfod 6 Gorffennaf 2022

1. Eitem 1 – Croeso, ymddiheuriadau a materion rhagarweiniol

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
1.1	Estynnwyd croeso i bawb a oedd yn bresennol yn y cyfarfod.		
1.2	Nodwyd ymddiheuriadau fel uchod.		

2. Eitem 2 – Datganiadau o ddiddordeb

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
2.1	Atgoffwyd yr aelodau o'r drefn lle gofynnir i aelodau nodi unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb ychwanegol at y rheiny a nodwyd eisoes yn y Gofrestr Buddiannau.		
2.2	Nid oedd unrhyw fuddiannau ychwanegol nad oedd eisoes wedi'u nodi ar y Gofrestr Buddiannau.		

3. Eitem 3 – Cofnodion 23 Mawrth 2022

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
3.1	Derbyniwyd y cofnodion fel cofnod cywir o'r cyfarfod a gynhaliwyd ar 23 Mawrth 2022.		

4. Eitem 4 – Materion yn codi

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
4.1	**Eitem 9.2 – Cyhoeddiadau Cymraeg a Chymreig** Adroddwyd bod y Cyngor Cyllido (HEFCW) wedi cyhoeddi ymateb i'r ymgynghoriad ar gyhoeddiadau Cymraeg a Chymreig ac fe'i drafodir yng nghyfarfod nesaf y Pwyllgor Ymchwil a Chyhoeddi ar 12 Gorffennaf. Mae'r argymhellion yn cynnwys rôl i'r Coleg yn y broses o bennu dyraniadau.		

5. Eitem 5 – Adroddiad y Prif Weithredwr

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
5.1	Derbyniwyd adroddiad ysgrifenedig y Prif Weithredwr ar weithgareddau diweddar.		
5.2	**Addysg Uwch** Adroddwyd bod y Cyngor Cyllido yn cynnal astudiaeth ar gostau darpariaeth cyfrwng Cymraeg fel rhan o adolygiad ehangach o drefniadau cyllido. Mae hyn yn ail adrodd ymarferiad a gynhaliwyd yn 2006 ac mae'r un cwmni, *London Economics*, wedi eu penodi i gynnal y gwaith. Mae posibilrwydd felly y bydd ffrwd gyllido newydd ar ffurf premiwm ar gyfer addysg uwch cyfrwng Cymraeg yn dod i rym yn 2023/24. Atgoffwyd yr aelodau y rhagdybiodd yr Athro Robin Williams yn ei adroddiad yn 2008 y byddai cyllido'r Coleg yn ychwanegol i'r premiwm a ddyrennid i'r		

	sefydliadau ar y pryd ond daeth y premiwm i ben yn fuan wedi sefydlu'r Coleg. Mewn ymateb i gwestiwn, esboniwyd rhai o'r materion sydd o dan ystyriaeth yn yr ymarferiad, gan gynnwys y ffaith bod trefniadau cyllido adrannol yn aml yn rhagdybio niferoedd mawr o fyfyrwyr yn cael eu dysgu mewn grwpiau torfol. Nodwyd yn ogystal bod rhai pynciau yn costio mwy i'w cynnal nac eraill ac y gellir ystyried nifer o opsiynau gwahanol i ymateb i hynny. Nodwyd y byddai'n allweddol sicrhau cydberthynas a chydgordiant rhwng unrhyw drefniadau premiwm newydd a ffrydiau cyllido'r Coleg.		
	Ar y pwynt hwn ymunodd yr Athro Enlli Thomas		
5.3	**Addysg Bellach a Phrentisiaethau** Adroddwyd ar yr heriau o benodi staff yn sgil dyrannu grantiau datblygu. Adroddwyd hefyd ar adolygiad Llywodraeth Cymru ar gymwysterau galwedigaethol ac yn arbennig ar y rhai na fydd ar gael yng Nghymru yn sgil newidiadau yn Lloegr. Mae'r Coleg wedi derbyn gwahoddiad i fod yn aelod o grŵp llywio'r prosiect. Adroddwyd ar y cydweithio â CholegauCymru i adnabod blaenoriaethau er mwyn cefnogi darpariaeth. Mewn ymateb i gwestiwn penodol am brentisiaethau, adroddwyd mai megis dechrau buddsoddi yn sylweddol yn y sector hwnnw y mae'r Coleg ar hyn o bryd ac y bydd modd cyflwyno adroddiad llawnach at sylw'r Bwrdd		

	maes o law, gan gynnwys unrhyw heriau sydd yn ymddangos. Cyfeiriodd y Prif Weithredwr at ymadawiad Iestyn Davies o'i swydd fel Prif Weithredwr ColegauCymru, gan gydnabod ei gydweithrediad a'i gefnogaeth i sefydlu rôl y Coleg yn y sector addysg bellach.		
5.4	**Cydweithio gyda'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol** Adroddwyd bydd y Ganolfan yn cyd-gynllunio gyda'r Coleg ar ystod eang o gynlluniau yn y sectorau addysg uwch, addysg bellach a phrentisiaethau, er mwyn sicrhau fod gwaith y ddau sefydliad yn cyfrannu at un strategaeth gydlynus sydd yn gyson ag agenda Cymraeg 2050.		
5.5	**Deng-mlwyddiant y Coleg** Adroddwyd ar y noson wobrau i'w gynnal ar 13 Gorffennaf yn fyw ac ar-lein o Gaerfyrddin. Bydd rhaglen lawn o weithgareddau yn cael eu cynnal yn yr Eisteddfod Genedlaethol gan gynnwys darlith a draddodir gan yr Athro Geraint Jenkins.		
5.6	**Trefniadau gweithio a llesiant** Adroddwyd ar y trefniant lle mae pob aelod o staff llawn amser yn treulio o leiaf deuddydd yr wythnos yn y swyddfa. Adroddwyd ar y datblygiad i sefydlu swyddfa parhaol yn Aberystwyth gan fod cynnydd yn y nifer o aelodau staff.		

6. Eitem 6 – Pwyllgor Penodiadau a Safonau Llywodraethiant

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
6.1	**Cofnodion** Nodwyd a derbyniwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Penodiadau a Safonau Llywodraethiant a gynhaliwyd ar 6 Mai 2022.		
6.2	**Penodi Cadeirydd newydd - Eitem 16** Cadarnhawyd penodiad Dr Aled Eirug yn ffurfiol fel Cadeirydd y Bwrdd am bedair blynedd o 1 Medi 2022 tan 31 Awst 2026, yn dilyn gohebiaeth 23 Mehefin 2022. Rhyddhawyd datganiad i'r wasg yn ystod y cyfarfod yn cyhoeddi'r newyddion.		
6.3	**Dogfen Llywodraethiant a Chod Ymarfer diwygiedig ar gyfer y Cyfarwyddwyr - Eitem 6ii** Cyflwynwyd Dogfen Llywodraethiant a Chod Ymarfer ar gyfer y Cyfarwyddwyr gan yr Ysgrifennydd. Eglurwyd yn sgil diwygiadau a gymeradwywyd gan y Llys a'r Bwrdd i'r Erthyglau Cymdeithasu ym mis Mawrth 2022 bod y ddogfen yn adlewyrchu'r newidiadau o ran tymor gwasanaeth a'r drefn newydd ar gyfer gwerthuso ac ail-benodi Cadeirydd. Cafwyd nifer o argymhellion i gryfhau rhai cymalau gan Fflur Jones, Darwin Gray, cyfreithwyr y Coleg. Trafodwyd • rôl y Cadeirydd • fframwaith llywodraethiant		

	• bod y ddogfen yn adlewyrchu arfer da o fewn y sector cyhoeddus • yr angen i amlygu amrywiaeth a chynhwysiant yn y ddogfen • nodi polisi Llywodraeth Cymru yn y ddogfen Yn dilyn y drafodaeth derbyniwyd y ddogfen gan nodi'r argymhellion i'w trafod gyda'r pwyllgor yn ystod y cylch adolygu nesaf.	Argymhellion at y Pwyllgor Penodiadau wrth adolygu nesaf	Tymor y gwanwyn 2023
6.4	**Gweithdrefnau Penodi diwygiedig - Eitem 6iii** Cyflwynwyd gweithdrefnau penodi i'r Bwrdd Cyfarwyddwyr a'i bwyllgorau gan yr Ysgrifennydd. Trafodwyd • sgiliau'r Bwrdd • cydraddoldeb	Argymhellion i'r Pwyllgor wrth adolygu nesaf	Tymor yr hydref 2022
6.5	**Adroddiad blynyddol – Eitem 6iv** Cyflwynwyd adroddiad blynyddol gan Rhian Huws Williams, Cadeirydd y pwyllgor. Adroddodd mai prif waith y pwyllgor yn ystod y flwyddyn oedd: • Penodi cyfarwyddwyr a chadeirydd i'r Bwrdd • Mireinio a diweddaru'r gweithdrefnau penodi • Darparu rhaglen gynefino a hyfforddiant i aelodau Argymhellwyd bod cyfleoedd parhaus yn cael eu cynnig i aelodau ddatblygu'n broffesiynol. Derbyniwyd yr adroddiad.		

	Ar y pwynt hwn ymadawodd Rhian Huws Williams		

7. Eitem 7 - Pwyllgor Archwilio a Risg

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
7.1	**Cofnodion** Nodwyd a derbyniwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Archwilio a Risg a gynhaliwyd ar 25 Mai 2022. Cyflwynwyd crynodeb o'r prif bwyntiau yn codi o gyfarfod 25 Mai 2022, gan William Callaway, Cadeirydd y pwyllgor: • bod nifer o'r aelodau wedi datgan cysylltiad â'r Archwilwyr Mewnol, TIAA, a bod modd gwirio annibyniaeth barn gyda'r aelod heb y cysylltiad hynny • bod y pwyllgor wedi holi am 'sicrwydd rhesymol' TIAA ar archwiliadau'r flwyddyn ac wedi derbyn adborth mai dyna'r farn orau a ellir ei gyflawni • bod camau ar waith i benodi aelod allanol i'r pwyllgor ar ddiwedd tymor Gareth Eyres		
7.2	**Adroddiad blynyddol** Derbyniwyd adroddiad blynyddol y pwyllgor.		

8. Eitem 8 – Y Gofrestr Risg

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
8.1	**Risgiau Strategol** Cyflwynwyd y gofrestr risg strategol gan y Cofrestrydd. Nodwyd yr heriau presennol a thrafodwyd • y posibilrwydd o dderbyn cyllid ychwanegol i wireddu agweddau ar y gwaith • na fyddai chwyddiant uchel yn effeithio ar y Coleg gan mai dyrannu grantiau yw prif lif cyllid y Coleg • nad oedd yr un risgiau wedi'u nodi ar gyfer addysg bellach ag addysg uwch ond y gellid egluro hynny wrth i gyfnod sefydlu symud i gyfnod sefydlogi • bod aelodau'r Bwrdd yn cydnabod bod pwysau cynyddol ar yr Uwch Dîm Reoli wrth i waith y Coleg ehangu i gynnwys mwy o gyfrifoldebau ym meysydd Addysg Bellach ac Addysg Gychwynnol Athrawon • nodwyd bod cyfweliadau ar gyfer rôl newydd Rheolwr Cyllid ymhen wythnos • yr angen am ddogfen yn diffinio'r cyfrifoldebau a ddirprwyir gan y Bwrdd i'r Prif Weithredwr a'r swyddogion • Eglurwyd bod data trosiant staff yn cael ei gyflwyno i bob cyfarfod o'r Pwyllgor Cyllid a Dibenion Cyffredinol	Drafftio dogfen i'r pwrpas hwn	Medi 2022

8.2	**Risgiau Gweithredol** Derbyniwyd cofrestr risg gweithredol a berchnogir gan reolwyr y Coleg, er gwybodaeth.		
	Ar y pwynt hwn ymadawodd William Callaway a'r cyfieithwyr ar y pryd.		

9. Eitem 9 - Pwyllgor Cyllid a Dibenion Cyffredinol

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
9.1	**Cofnodion** Nodwyd a derbyniwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Cyllid a Dibenion Cyffredinol a gynhaliwyd ar 8 Mehefin 2022.		
9.2	**Buddsoddiadau** Cyflwynodd Pedr ap Llwyd, cadeirydd y pwyllgor, argymhelliad y dylid ymchwilio i'r posibilrwydd o drosglwyddo cronfeydd tymor canolig i gronfeydd tymor hir y Coleg. Adroddwyd bod adroddiad monitro Sterling Asset Management ar fuddsoddiadau'r Coleg drwy gwmni Sarasin yn argymell ystyried asesu rhaniad y cronfeydd yn ddibynnol ar rwymedigaethau'r Coleg. Yn dilyn trafodaeth derbyniwyd yr argymhelliad i gyflwyno papur yn amlinellu'r opsiynau i'r pwyllgor nesaf.	Papur opsiynau i'r Pwyllgor Cyllid a Dibenion cyffredinol nesaf	28 Medi 2022

9.3	**Aelodaeth** Adroddwyd bod camau ar waith i benodi aelodau allanol i’r pwyllgor.		
	Ar y pwynt hwn ymadawodd Alan Jones		

10. Eitem 10 – Bwrdd Academaidd

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
10.1	Nodwyd a derbyniwyd cofnodion cyfarfod y Bwrdd Academaidd a gynhaliwyd ar 11 Mai 2022. Cyflwynwyd crynodeb o’r prif bwyntiau yn codi o gyfarfod 11 Mai 2022, gan yr Ysgrifennydd: Nododd: • y trafodwyd y Cynllun Academaidd newydd • y derbyniwyd diweddariad ar y prosiect deunyddiau dysgu digidol sy’n cyhoeddi adnoddau ar y Porth erbyn hyn		

11. Eitem 11 – Addysg Uwch

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
11.1	**Cynllun Academaidd - Eitem 11i (a) a (b)** Cyflwynwyd papur ar argymhellion i’w hystyried yn dilyn ymgynghoriad ar Gynllun Academaidd Addysg Uwch y Coleg gan yr Ysgrifennydd. Adroddwyd y cytunwyd ar y prif egwyddorion a themâu’r cynllun newydd yng nghyfarfod y Bwrdd Academaidd ar		

	11 Mai sydd i'w gweld yn y Crynodeb Gweithredol a ddosbarthwyd. Bydd y crynodeb yn sail i'r Cynllun Academaidd a gyflwynir i gyfarfod 12 Hydref. Trafodwyd bwysigrwydd ymrwymiad lefel uchel y prifysgolion i wireddu targedau'r cynllun. Eglurwyd nad oedd manylder yn y crynodeb ac y byddai angen hyblygrwydd yn y cynllun newydd yn dibynnu ar y cyd-destun ehangach. Yn dilyn trafodaeth lawn cymeradwywyd y Crynodeb Gweithredol fel bod themâu ac egwyddorion creiddiol y Cynllun Academaidd newydd yn llawn weithredol o ddechrau blwyddyn academaidd 2022/23.		
11.2	**Addysg Gychwynnol Athrawon – Eitem 11ii** Cyflwynwyd diweddariad ar Addysg Gychwynnol Athrawon gan y Cofrestrydd. Adroddwyd y cyhoeddwyd Cynllun y Gweithlu Cymraeg mewn Addysg gan Lywodraeth Cymru ar 24 Mai sy'n dangos bod bwlch mawr rhwng y nifer o athrawon sy'n cael eu hyfforddi bob blwyddyn a'r nifer sydd eu hangen i ddiwallu'r gweithlu. Nodwyd bod y Coleg wedi eu gwahodd i fod ar y Grŵp llywio yn sgil ymestyn rôl y Coleg yn y maes; a bod angen eglurder buan ar y disgwyliadau a'r cyfrifoldebau.		
11.3	Trafodwyd • yr heriau i ddenu i'r proffesiwn • safle'r Gymraeg yn y rhaglen hyfforddi • pwysigrwydd rôl y Coleg yn y broses achredu		

12. Eitem 12 – Bwrdd Strategol ôl-16

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
12.1	Cyflwynwyd crynodeb o'r prif bwyntiau yn codi o gyfarfod 30 Mehefin 2022, gan Meri Huws, Cadeirydd y bwrdd: Nododd: • y cafwyd diweddariad ar yr heriau a'r arferion da sy'n ymwneud â staffio yn y colegau • y cafwyd diweddariad ar gynllunio gweithlu dwyieithog a'r pynciau blaenoriaeth • y cafwyd cyflwyniad gan Dr Steve Bell sy'n cynnal adolygiad Addysg Gychwynnol Athrawon ôl-16 ar ran Llywodraeth Cymru • y cyflwynwyd prif amcanion strategaeth farchnata y Coleg yng nghyd-destun addysg bellach a phrentisiaethau • y cyflwynwyd cynllun adnoddau i'w cyllido a'u datblygu ar gyfer y Porth yn 2022/23 • y cynhelir digwyddiad ar y cyd rhwng y Coleg a Cymwysterau Cymru yn y Sioe Frenhinol ar 19 Gorffennaf		

13. Eitem 13 – Addysg Bellach a Phrentisiaethau

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
13.1	Derbyniwyd diweddariad llafar ar drafodaethau ynghylch darpariaeth chweched dosbarth gan y Cofrestrydd.		

13.2	Adroddwyd bod darpariaeth chweched dosbarth yn amrywio ledled y wlad; gyda lefel A a chyrsiau galwedigaethol yn cael eu cynnig naill ai yn yr ysgol neu yn y colegau, neu mewn cyfuniad o’r ddau.		
13.3	Trafodwyd y goblygiadau yng nghyd-destun gallu’r Coleg i ariannu cyrsiau galwedigaethol ac argymhellwyd llunio datganiad safbwynt i’w rannu gyda’r colegau a phenaethiaid ysgolion uwchradd.	Paratoi datganiad safbwynt	Medi 2022
13.4	Adroddwyd ar ddifrifoldeb sefyllfa’r niferoedd sy’n astudio’r Gymraeg fel pwnc a’r bwriad i drafod y mater yn un o gyfarfodydd nesaf y Bwrdd.	Cymraeg fel pwnc ar agenda un o’r cyfarfodydd nesaf	2022/23

14. Eitem 14 - Unrhyw fater arall

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
14.1	Adroddwyd bod gwobr arbennig a gyflwynwyd, ar argymhelliad personol y Gweinidog, yn seremoni Gwobrau Addysgu Proffesiynol Cymru, wedi ei dyfarnu eleni i Gareth Pierce, a bod Lynwen Pierce wedi derbyn y wobr ar ran y teulu.		

15. Eitem 15 - Cyfarfodydd nesaf

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
15.1	Nodwyd dyddiadau’r cyfarfodydd nesaf: • 23 Tachwedd 2022 • 22 Mawrth 2023 • 28 Mehefin 2023		

16. Eitem 17 – Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil (caeëdig)

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
16.1	Rhoddwyd diweddariad ar sefydlu y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil gan y Prif Weithredwr.		
16.2	Adroddwyd bod nifer o welliannau oedd yn ymateb, yn rhannol o leiaf, i'r pryderon a nodwyd yng nghyngor cyfreithiol Gwion Lewis CF, wedi eu cefnogi gan y Pwyllgor Addysg, Plant a Phobl Ifanc, a'u derbyn gan y Llywodraeth. Nodwyd bod y gwelliannau i'w gweld yn yr atodiad a ddosbarthwyd.		
16.3	Yn ystod y drafodaeth nodwyd y rhoddwyd ymrwymiad y byddai'r ddeddfwriaeth yn cael eu haddasu i gyfeirio'n benodol at y Coleg / corff statudol maes o law yn dilyn cyflwyno'r Deddf Addysg Gymraeg.		
16.4	Adroddwyd ar amserlen sefydlu'r Comisiwn a phwysigrwydd cytuno ar berthynas y Comisiwn a'r Coleg ar ddechrau 2023.		

17. Eitem 18 – Bil Addysg Gymraeg (caeëdig)

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
17.1	Rhoddwyd diweddariad ar y Bil Addysg Gymraeg arfaethedig gan y Prif Weithredwr.		

17.2	Adroddwyd bod Gweinidog y Gymraeg ac Addysg wedi datgan ar lafar y bwriad o ehangu cyfrifoldebau'r Coleg a gosod hynny ar sail statudol.		
17.3	Adroddwyd bod y Ganolfan Dysgu Cymraeg a'r Coleg wedi trafod cydweithio ar yr ymgynghoriad.		
17.4	Yn ystod y drafodaeth nodwyd: • heriau diffyg cyd-lyniant • yr angen am strwythurau cynllunio ar gyfer y dyfodol • adnabod cyfrifoldebau • risgiau gwaith yn gor-gyffwrdd • pwysigrwydd cydweithio		
17.5	Argymhellwyd cynnwys y Bil Addysg Gymraeg ar agenda'r cyfarfod nesaf, yn amodol ar unrhyw ddatblygiadau polisi yn y cyfamser.	Eitem agenda ar y Bil Addysg Gymraeg	23 Tachwedd 2022